

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب کار

ریاضی پنجم ابتدایی

مؤلفان:

بهناز زحمت کش

علی اورنگ

مریم منصوری



سرشناسه : زحمت کش، بهناز، ۱۳۵۰-
 عنوان و نام پدید آور : کتاب کار ریاضی پنجم ابتدایی / مولفان بهناز زحمت کش، علی اورنگ، مریم منصوری
 وضعیت ویراست : (ویراست ۳)
 مشخصات نشر : تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان سما، پیام سما، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۸۵ ص: مصور (رنگی)، جدول، نمودار
 شابک : ۳۲۰۰۰ ریال: 978-964-10-0049-5
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : گروه سنی: ج.
 موضوع : ریاضیات - مسائل و تمرین ها و غیره
 شناسه افزوده : اورنگ، علی، ۱۳۴۶-
 شناسه افزوده : منصوری، مریم، ۱۳۴۸-
 رده بندی دیویی : ۱۳۸۹ ک ۲۵ ز ۵۱۰
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۷۸۶۳۵



کتاب کار ریاضی پنجم ابتدایی

مؤلفان: بهناز زحمت کش - علی اورنگ - مریم منصوری
 تصویرگر: الهام بهنام

تیراژ: ۴۰۰۰ نسخه
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی از: چاپخانه شادرنگ
 قیمت: ۳۲۰۰۰ ریال
 حق چاپ محفوظ است

نوبت چاپ اول / ۱۳۸۹



دهه‌ی دوم تأسیس مدارس سما دهه‌ی کیفیت بخشی نام گرفت. همین امر موجب شد برنامه‌های متنوعی پیشنهاد و به اجرا در آید. از جمله برنامه‌های کیفیت بخشی تهیه و تدوین دفترچه‌هایی با عنوان «دفترچه‌های تکالیف امتدادی و خلاقیتی با همکاری معاونت محترم امور سمای تربت جام» بوده است. هدف از تولید و توزیع این گونه دفترچه‌ها را بهبود کیفیت یادگیری، به ویژه پرورش خلاقیت دانش‌آموزان ذکر کرده‌اند.

تولید این دفترچه‌ها تا سال ۱۳۸۵ ادامه یافت و در کارگاه آموزشی آن سال به عنوان کتاب‌های کار دوره‌ی ابتدایی تغییر نام یافت.

تحول و تغییر که یکی از ویژگی‌های کارهای خلاقانه است، تدوین کنندگان این کتاب‌ها را بر آن داشت تا به منظور غنی سازی محتوای کتاب‌های کار و ایجاد امکان رقابت با کتاب‌های مشابه از حالت مجموعه فعالیت‌های تمرینی چند درس، به کتاب‌هایی که ناظر بر فعالیت‌های یادگیری درس معینی از پایه‌های تحصیلی باشد، محدود شود.

اعضاء گروه‌های آموزشی دوره‌ی ابتدایی سما که سال‌ها در تدوین این گونه کتاب‌ها تجربه اندوخته بودند با مساعدت دیگر معلمان همان پایه، کتاب‌های حاضر را تألیف نمودند و ضمناً از راهنمایی کارشناسان محترم وزارت آموزش و پرورش نیز بهره گرفته و جا دارد که از همه‌ی این عزیزان به ویژه از جناب آقای قربان آرمیون معاونت وقت واحد سمای تربت جام قدردانی به عمل آید. انتظار داریم که معلمان عزیز این پایه و اولیا محترم دانش‌آموزان و صاحب نظران تألیف کتاب‌های کمک آموزشی ما را در غنای بیشتر محتوای این گونه کتاب‌ها یاری نمایند.

قاسم یزدان پناه

معاون آموزشی و پژوهشی

به نام آن که هستی نام از او یافت

ما بر این باوریم که؛ نسل امروز را نه برای امروز، که برای فردا باید آماده کرد و قلم را به دست خودش باید داد؛ باشد که سرنوشتش را بهتر رقم زند؛ ایجاد روح پژوهش تحقیق و ایجاد عشق به دانستن مهم تر از خود دانستن است و ارزش هر دانش آموز به میزان سؤالاتی است که در ذهن خود می پروراند.

در حالی که حاکم شدن جو آزمون های ریز و درشت، نمره، پاسخ مداری و حافظه پروری باعث می شود که دانش آموز، رغبت ها، انگیزه ها و خود جوشی های درون را از دست بدهد؛ و مفاهیم و مطالب درسی را نه برای لذت بردن از یادگیری و پرورش فکری خود بلکه برای کسب نمره و افزایش معدل بیاموزد و تلاش کند چیزهایی را به حافظه بسپارد که او را به نمره ی بهتر برساند.

ما بر این باوریم که میان تمام حوزه های معرفت بشری ارتباط ذاتی وجود دارد؛ یعنی این که جهان یک واحدیک پارچه است و مسائل اجتماعی نیز ماهیتی یگانه و یک پارچه دارند و اگر بتوان در آموزش، توجه مخاطب را به این یک پارچگی و ارتباط ذاتی بین مفاهیم جلب کرد، یادگیری معنادار به وجود می آید؛ این امر مستلزم این است که هر عنوان درسی بتواند موجب تقویت و گسترش عنوان های دیگر شود؛ یعنی مربی بتواند هنگام طرح مطالب علمی به نکات بهداشتی مربوط به آن نیز اشاره کند و از آن جا سخن را به ط نوشتن صحیح واژه بکشد و جمله سازی متناسب با آن را نیز بیاموزد و اگر امکان داشته باشد، آن نکته را به ریاضی و از ریاضی به علوم و از آن جا به بهداشت و تاریخ و پیوند بزند تا تمامی مواد آموزشی به صورت کل یک پارچه جلوه کند و دانش آموز این پیوستگی میان دروس گوناگون را عملاً احساس کند.

با توجه به این که هنوز هم علمای تعلیم و تربیت در مورد تأثیر گذاری و سودمندی یا خنثی بودن و زیان مندی تکلیف های تمرینی و تثبیتی شک دارند، باید هر گامی را در این باره بسیار زیرکانه و آگاهانه برداشت؛ و از آن به عنوان ابزار تربیتی جهت رشد و شکوفایی استعداد های دانش آموزان بهره برداری نمود. بنابراین باید به دانش آموزان تمرینی داد که با ذوق و شوق یاد بگیرند و آن را در محیط زندگی، به کار ببندند. برای این منظور باید تمرینات دارای سه ویژگی اساسی باشند:

کاربردی باشند: یعنی دانش آموزان بتوانند آموخته ها را در زندگی روزمره به گونه ای مستقیم و غیر مستقیم به کار بندند.

متنوع باشند: تا خستگی حاصل از تکرار و تمرین، انگیزه ی تلاش را از بین نبرد.

آگاهی دهنده و اطمینان بخش باشند: تا دانش آموز بتواند هر آن، از میزان پیشرفت در کار و کسب مهارت خود اطمینان حاصل کند.

با توجه به انواع یادگیری لازم است بستر انجام فعالیت های فردی و گروهی فراهم شود تا دانش آموزان بیاموزند زمانی به اهداف خود می رسند که همه ی شاگردان دیگر، که با آن ها مرتبطند، بتوانند به اهداف خود برسند.

وظیفه ی معلم و اولیا در انجام کتاب های کار، راهنمایی فکری است؛ آن ها باید عادت کنند که تفکر را در دانش آموزان به وجود آورند. آن که پاسخ مسائل را حاضر و آماده در اختیار شاگرد می گذارد، در واقع لذت تجزیه و تحلیل و لذت کشف مستقلانه ی مسائل را از او می گیرد.

نویسندگان کتاب حاضر کوشیده اند بر اساس باورهایی که آمد، دست به تألیف کتاب بزنند و امیدوارند که برای رسیدن به آرمان هایی که طرح شد، از راهنمایی و پشتیبانی شما و اولیا و مربیان گرامی برخوردار شوند؛ در مقابل از شما انتظار دارند از آن جا که انجام تمرین های این کتاب و رسیدن به هدف ها در گرو همکاری و هماهنگی کامل میان اولیا و مربیان ارجمند است و بخشی از فعالیت ها ناگزیر باید در خانه و با نظارت مستقیم خانواده انجام گردد. برای تحقق هدف های پیش بینی شده به نکات زیر عنایت فرمایید:

✧ با برگزاری جلسات منظم و برنامه ریزی شده اولیا و مربیان، برای انجام بهینه ی آموزش، تجربه ها، دریافت ها و بازخوردهای مکتسب را در اختیار هم دیگر قرار دهند هر موفقیتی را در گرو این تشریک مساعی بدانند:

✧ در هر مورد ابهام احتمالی، برای یکسان سازی شیوه های آموزش، از نظرات هم مطلع شوند و گام بعدی را نیز با نظر مشترک بردارند:

✧ انجام گروهی فعالیت ها را در کلاس، در اولویت قرار دهند:

✧ از دادن پاسخ مستقیم به مخاطب خودداری فرمایند و به خاطر داشته باشند فقط دانش و بینشی که در تعامل میان خود دانش آموزان تولید شود، مانا و ارزشمند است:

✧ کیفیت آموزش را همیشه بر کیفیت مشق و تمرین و نمره و آزمون مقدم بدانند:

✧ از واداشتن دانش آموزان صرفاً به حفظ و یادسپاری مطالب، با تکیه بر حافظه احتراز فرمایند:

✧ اگر ضرورت طراحی فعالیت های مکمل را احساس کردند، حتماً در نشست های مشترک به طرح و اجرای آن بپردازند:

✧ برای افزایش مطالعات جنبی و کتاب های غیر درسی و غیر آموزشی هم اندیشی را ضروری بدانند.

خدا را سپاس گزاریم که توفیق نظارت و تألیف کتاب حاضر را به ما ارزانی داشت.

ناظرین و معلمین مؤلف

فهرست مطالب

۱۱۱.....	۱۹) ضرب کسرهاى متعارفى.....	۱) عددنویسی.....
۱۱۶.....	۲۰) ضرب اعداد اعشاری.....	۲) یادآوری ضرب و تقسیم.....
۱۲۰.....	۲۱) اندازه گیری.....	۳) کسرهاى متعارفى.....
۱۲۵.....	۲۲) رسم مثلث.....	۴) کسرهاى بزرگ تر از واحد و اعداد مخلوط.....
۱۲۷.....	۲۳) ضرب ذهنی.....	۵) بخش پذیری.....
۱۲۸.....	۲۴) حجم.....	۶) کسرهاى مساوى و جمع و تفریق اعداد مخلوط.....
۱۳۵.....	۲۵) زاویه و واحد اندازه گیری.....	۷) هکتار.....
۱۴۱.....	۲۶) گرم و کیلو گرم.....	۸) نسبت و تناسب.....
۱۴۴.....	۲۷) محیط دایره.....	۹) اعداد مرکب (معرفى ثانیه، خواندن ساعت).....
۱۴۹.....	۲۸) تقسیم کسرها.....	۱۰) اعداد مرکب.....
۱۵۳.....	۲۹) گنجایش.....	۱۱) تخمین.....
۱۵۷.....	۳۰) نیمساز.....	۱۲) کاربرد نسبت و تناسب.....
۱۶۰.....	۳۱) مساحت دایره.....	۱۳) مساحت ذوزنقه.....
۱۶۶.....	۳۲) نمودار.....	۱۴) مساحت لوزی.....
۱۶۸.....	۳۳) میانگین.....	۱۵) درصد.....
۱۷۱.....	۳۴) نمونه آزمون هاى پایانى.....	۱۶) تقارن.....
		۱۷) معرفى اعشار.....
		۱۸) جمع و تفریق اعداد اعشاری.....

کلاس نویسی

۱- با توجه به عدد ۱۵۹۰۴۷۸۳۲۶ به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- عدد را به حروف بنویسید. -----

- این عدد چند رقمی است؟ -----

- بالاترین ارزش مکانی را کدام رقم دارد؟ -----

- ارزش مکانی بزرگترین رقم، چیست؟ -----

۲- هر یک از اعداد زیر را با حروف بنویسید.

----- ۸۷۰۰۰۴۰۰۲

----- ۵۵۰۰۰۵۰۰۵۰۵

----- ۲۰۰۰۰۰۰۲۰۰۲۰

----- ۲۸۶۰۰۹۴۷۶۳

----- ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۹

۳- اگر عدد ۱ را به عدد ۹۹۹۹۹۹ اضافه کنیم، کدام عدد حاصل می شود؟ کدام رقم ها تغییر می کند؟ عدد حاصل چند رقمی است؟